

Gazeta Olsztyńska

Organ Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

„Gazeta Olsztyńska“ z dodatkami „Głos Niedzielny“ i „Gospodarka“ wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Przedpłata wynosi kwartalnie 9 mk. miesięcznie 3 mk. Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 50 fenigów za miejsce rzadka sześciomiejscowe. — Wiersz reklamowy 2,— mk. Przy dochodzeniu sądowym należyłości wszelkie rabaty upadają.

Ojców mowy, ojców wiary —
Brońmy zgodnie młody, stary.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus

Drukiem i nakładem: Joanny Pieniężnej.
Redakcja i Administracja: Olsztyn, Mühlenstr. 2. Tel. 531.
Godziny przyjęć: od 12-tej do 1-szej w połud.
Listy do redakcji należy adresować:
„GAZETA OLSZTYŃSKA“ ALLENSTEIN, OSTPR.
Rękopisy redakcja bierze tylko na wyraźne żądanie.
Redaktor: Ludwik Łydko.

Nowo nadeszły
większy zapas tanich
maszyn do szycia
najlepszy niemiecki fabrykat.
Gemba, handel maszyn do szycia
Olsztyn, Ziegelstr. 32.

Prasa do torfu

używana, prawie nowa, tanio na sprzedanie.
Ludwig Kunath, Olsztyn, ul. Libszacka.

TANIE KSIĄŻKI !!

W obronie matki ziemi	3'50
Żywcom zamurowana	3—
Władysław Herman (pow. hist.)	4—
Pan Twardowski	2'50
Wierna Róża	4—
Przygody Janka	2—
Zmazana wina	—75
Pani majstrowa	—70
Bajki ludowe	2—
Genowefa	1'75
Na tropie zbrodniarzy	1'50
Opowieść o św. Elżbiecie	1'50
Orlenko (powieść kozacka)	1'50
Przygody rozbitka angielskiego 3 tomy	12—
Biały dowódca Indian	1—
Ks. L. Goffinego	20—
(Wykład ewangelii i lekcji	—1'50
Nabożeństwo do Najśw. S. J.	—40
Nowenna do św. Antoniego	—40
5 Nowenn do N. M. P.	—40
Kubek wody	—
Odpuść nam	—
Ostatni wiatyk	szluka
Pan Bóg swoich nie opuszcza	15 fen.
Przebiegi	—
Wielki	—

Listy w . . . . . 5 mk.

poleca:
Księgarnia
Gazety Olsztyńskiej.

Do Komunii św.
polecam w największym wyborze i po nadzwyczaj tanich cenach
ubranka czarne dla chłopców
kapelusze, rękawiczki, półkoszulki, kołnierzyki i kravaty.
Materiały czarne i białe wełniane.
Batysty-Woale i wszelkie modne haftowane wyroby. Odpasowane suknie z piękniemi bortami.
Bielizna, obsady, koronki i wszelkie towary krótkie.
Stale ceny!
W. Mulczynski, Wartenbork
Właściciele Kowalski & Szule.
Owczą wełnę wymieniam na towar.

BANK LUDOWY
w Olsztynie ul. Cesarska 16 I
płaci od depozytów 2, 3 i 4 procent
stosownie do czasu wypowiedzenia.
Udziela pożyczek pod dogodnymi warunkami.
Bank otwarty codziennie od godz. 11 do 1.

Zgłosić się mogą
od zaraz
kołodziej z szarwarkiem
od 1-go lipca
elew bez wsaj. wynagr.
od św. Marcina
kowal z szarwarkiem.
Miejsce w p. . . . .

Tanio do sprzedania.
Do sprzedania są następujące przedmioty garderoby męskiej:
zimowe palety z futrzanym kołnierzem,
ubranie sportowe razem z owijaczami
(Wickelgamaschen) i buty czarne.
Wszystko w używanym stanie.
Dowiedzieć się można w ekspedycji „Gazety Olsztyńskiej“.

Poszukuje się do natychmiastowego wstąpienia
uczni
nie poniżej lat 16.
Meczka . . . . .
Pr. Damerau . . . . .
p. Mik. . . . .

USTAWY
DLA
TOWARZYSTW LUDOWYCH
MA NA SIŁADZIE

KSIEGARNIA J. PIENIEŻNEJ w OLSZTYNIE.

OBRAZY

w ramach i bez
poleca
księg. „Gaz. Olsztyńskiej“
przy Rynku Rybnym.

Na przyjęcie do Komunii św.
polecam:
książeczki do nabożeństwa od 2 do 75 mk.
polskie i niemieckie
różańce . . . . . 3 do 120 mk.
dalej:
świece, łańcuszki, krzyżyki, medaliki, szkaplerze, obrazki.
J. Pieniężna, Dolno Kościelna (Unterkirchenstr.) 12

Telegramy.

Program Komisji Koalicyjnej na Górnym Śląsku.

Paryz, 13 czerwca. Do dnia 22 czerwca przeprowadzony ma być następujący program Komisji Koalicyjnej:
1. Dnia 14 czerwca rozpocznie się cofanie powstańców i Niemców, które ukończonym ma być 22 czerwca.
2. Po dokonaniu rozbrojenia obejmują koalicja garnizony na terenach plebiscytowych.
3. Ze zmianą linii Korfanteo utworzoną będzie strefa neutralna, przez które wojska powstańców i wojska niemieckie rozdzielone być mają.
4. Każdego terenu bronieć będą siły wojskowe. Teren Korfanteo sprawować będą służby polne Polacy, a na terenie niemieckim Niemcy.
5. Ataki z obydwóch stron w czasie rozbrojenia spowodować mogą ulewianie układu. Wojska koalicyjne wystąpią w takim wypadku zbrojnie.
Do pism niemieckich donoszą, że Korfanteo konferował z przedstawicielami Koalicji. Żądał zupełnej amnestji dla powstańców. Donosi również prasa niemiecka o oburzeniu w kołach powstańców na Korfanteo z powodu podpisania układu.
Czy Niemcy układ podpisali dotychczas? —
wielu nie wie.
Warunki niemieckie. Żądają oni zupełnego rozbrojenia powstańców, wydalenia z Górnego Śląska band pochodzących z Polski, zupełnego zamknięcia granicy ze strony Polski, ukarania winnych, rozwiązania władz ustanowionych przez powstańców, zabezpieczenia poszczególnych gmin przez „Ortswehry“ (Skromne żądania!)

Dr. Stresemann.

Królewiec, 13 czerwca. Na zebraniu zarządu centralnego niemieckiej partii ludowej przemawiał Dr. Stresemann o położeniu politycznym. W sprawie Górnego Śląska przyjął rezolucję wyrażającą żądania aby cały Górny Śląsk przypadł do Niemiec. „Selbstschutz“ niemieckiemu wyrażono podziękowanie za ofiarną działalność celem obrony niemieckich kobiet (!) i dzieci (!) przed polskim „rabunkiem“ i „mordem“.

Wyroki w Lipsku.

Paryz, 13 czerwca. Z powodu łagodnych wyroków w Lipsku porużył we Francji oburzenie. Senator Du Plautier zamierza w tej sprawie interpelować rząd. Rozchodzi się tu także o byłego cesarza Wihelma, który ma być postawiony przed sądem.

Zmierzch [owjetów.

Praga. „Tribuna“ donosi z Rygi, że pewien wybitny polityk sowiecki oświadczył w rozmowie z dziennikarzami, że należy się liczyć z likwidacją rządów sowieckich. Dowodem tego jest fakt, że coraz częściej „buszczają Rosję wybitni działacze sowieccy, wycofując się z Rosji i przenieśli się do większych centrów w obawie przed buntami chłopów.

Znamienny głos Radka.

Wiedeń. Tutejszy organ bolszewicki „Rothe Fahne“ zamieścił znamienny artykuł Karola Radka, obrazującego pesymistycznie dzisiejsze położenie w Rosji. Na szczególne uwagi zasługują pomiędzy innymi oświadczenie jego, że w czasie wojny z Polską Rosja straciła daleko więcej ludzi, niż w czasie całej wojny światowej.

Położenie na G. Śląsku.

Z gorączkowymi nastrojami oczekują pewne koła niemieckie akcji wojskowej, mianowicie wojsk angielskich, która „Säuberungsaktion“. Aby ten cel pożądanego rozgłasza się niesprawdzone i niemożliwe artykuły i telegramy o rzekomych okrucieństwach powstańców, o niedoli Niemców w miastach górnośląskich, o wywozie węgla górnośląskiego do Polski, o pilszczeniu zajętych obszarów górnośląskich itp. Przekonać zamierza się ze strony niemieckiej koła koalicyjne, że powstańcy górnośląscy to nie powstańcy, którzy chwycili za broń przeciwko ciemności, lecz komuniści, zbójce, zbrodniarze. Francji nie szczędzą owe koła niemieckie, lecz zarzucają jej otwarcie, że akcję „band zbrojnych Korfanteo“ popiera. Nawiczej zniechęconym przez Niemców jest generał Le Rond. Kampania planowa przeciwko niemu prowadzona doprowadzić ma do dymisji generała.
Znaną jest nienawiść Niemców do Anglików. Znanem jest hasło, które rozbrzmiało w Niemczech podczas wojny: „Gott strafe Engländer“. Dział nastąpiła zmiana. Niemcy na Górnym Śląsku wiają Anglików, kanclerz chwali Anglików, prasa niemiecka chwali Anglików. Komisarz plebiscytowy chwali Anglików, chwali ich nawet dowódca „Selbstschutz“ generał Höfer.

„Divide et impera“ — dziel i rządz, się nie zgodę i panuj...
Któż bowiem uwierzy, że Niemcy dziś Anglików kochają?
„Die Deutschen hoffen und erwarten, dass General Henniker losschlägt“ — tak pisze niemiecki komisarz plebiscytowy Dr. Urbanek.
Oto cel wytknięty.
Dziś w prasie niemieckiej czytamy już wzmianki, że w północnym i południowym odcinku przyszedł do utarczek pomiędzy powstańcami polskimi i Anglikami. Pewna katolicka gazeta w Olsztynie podaje notatkę tę z niekłamana uciechę na pierwszym miejscu.
Inny gatunek prasy niemieckiej twierdzą, że Angliki i Włosi rozpoczną „Säuberungsaktion“ na serio. Obawiają się „roboty politycznej“ Angliki i Francji za kulami. Zrezygnują z racji przy tej sposobności uwagę Anglikom, że ich dotychczasowe niezdeterminowane (zaghaft) wstąpienie na Górnym Śląsku nie dowodzi, że dziś w Londynie robi się politykę europejską i że tymczasowo wciąż jeszcze jest generał Le Rond faktorem decydującym w Opolu.

Ciekawą jest wiadomość następująca:
Otóż zeszli się podobno przedstawiciele Komisji Koalicyjnej, powstańców górnośląskich i „Selbstschutz“. Polacy rzekomo podpisali już jakiś układ, Niemcy jeszcze nie. Polacy i Niemcy cofnąć się mają równocześnie. Polacy godzą się, Niemcy nie. Niemcy żądają rozbrojenia powstańców i usunięcia ich z Górnego Śląska. Komisja koalicyjna przedłożyła nowy projekt, którego atoli nie akceptowali Polacy i zagrozili, że cofną swój podpis, jeżeli Niemcy w sprawie cofania się równoczesnego nie dadzą swoich podpisów.
Prasa niemiecka donosi również, że na Górnym Śląsku napływają dalsze posiłki angielskie i włoskie. I znowu mają Niemcy nadzieję i pytają się w telegramie z Opolu: „Wird in Oberschlesien jetzt wirklich Ernst gemacht?“
„Losschlagen“, „Losschlagen“ — to jest niemieckie „Erst“, a wszystko inne będzie — przydane. S.

Czy Polska utraciła prawo do Śląska?

(Rozprawa oparta na dokumentach niemieckich).
(Dokończenie).

Ciekawą rzeczą jest, jak tę „mądrość polityczną swego ziomka wysławia znany historyk Friedrich Luca, który w swej nienawści przeciw Polsce tak dalece się posuwa, że historyka polskiego biskupa Kromera, nazwanego przez uczonego niemieckiego Pantaleona (Basel 1564) »der bey den gelerten in grosser Achtung steh« porównuje ze świnią (Fürsten-Saal S. 1371). Luca pisze tak: »Es schwebeten zwischen den schlesischen Fürsten schädliche Simultäten (Curiae, Schlesischer Chronik I. Th. Hier beobachtete der uebnachbarte König Johannes das tempo küthlich und unterhielt jene Zwisigkeit mit einem politischen Kunst-Griffel meisterlich und den schlesischen Fürsten unvermerckt. Endlich überredete er sie unter einer scheinbaren Freundlichkeit, dass sie sich und zwar einer nachdem anderen iure clientari mit ihm einliessen, wiewohl bedinglich und zwar mit angesetzten Privilegia und Immunitäten seiner Böhmischen Königlichen Protection unterwarfen (Helenius, Silesiographiae c. 7. p. 82; Fürsten-S. 1144).

Przyznają niemieccy historycy i chętnie się z tym zgodzą, że „czarna niemieckiego“ pytanie, czy książęta śląscy mieli prawo do Śląska, nie dać pod wiad. obca. Historycy niemieccy, którzy w książce swojej „Geschichte der Provinz Schlesien“ (Respubl. C. I. c. 3). A w kazymy . . . . . niemieckim czytamy, że „fiduciarus“ znaczy tyle co „was einem nicht als Eigentum, sondern mit der Bedingung übergeben wird, dass er wieder zu seiner Zeit zurückgeben soll“. Fiduciarus znaczy tyle co administrator, rządca. A czy to kto w świecie słyszał, żeby rządca mógł majątkiem pana swego, który go zrobił administratorem, podług swej woli dysponować i majątek innemu panu podarować. Śląsk był własnością monarchów polskich, prawnie nabytą, bo jak wszyscy najstarsi kronikarze i historycy niemieccy świadczą, Śląsk należał od najdawniejszych czasów historycznych do Polski (patrz w nr. 124 Gaz. Olszt. art. „Anglia a historia Górnego“). Zresztą uczynili ten krok książęta śląscy bez stanów kraju śląskiego, co sprzeciwiałyby się także prawu, bo w krajach polskich nie mieli panujący władzy nieograniczonej.

Alc nie tylko oszukaniem, ale i gwałtem starał się luksemburczyk oderwać Śląsk od Polski. Pisze o tym także Friedrich Luca. A o synie i następcy wspomnianego księcia czytamy: „Hertzog Boleslaw II. hielt wie sein Vater, beständig die Polnische parthei, und accomodirte sich am wenigsten König Johanni Milichius Dissertatio de Bolconis I. Duc. Suidnic c. 1. § 5. p. 11.). „Damit jagte er den König in Harnisch. Es gedachte auch der König wie er durch Schärffe den Hertzog zur raison bringen wollte und belagerte die Stadt Schweidnitz, fand aber särke Gegenwehr, welche ihn zum Abzug nöthigte (Curiae, des Landes Schlesien Beschreibung I. Th.). Hierauf eroberte König Johannes die Stadt Landschütze. Der Hertzog hingegangen brauchte ein stratagem vergab so viele kühner Soldaten auf etlichen Heuwagen. Siraks da die Wagen unterm Thron arrivten, sprungen sie herunter, und massacrirten die Wacht. Der Hertzog folgete so gleich mit dem Hinterhalt, tödtete meistentheils die Königliche Soldaten und jagte die übrigen aus der Stadt. (Reuser, Isagoyes Hist. par. 2. p. 605). König Johannes machte es hernach nicht mehr lang in Schlesien (Krantz, Saxe. C. 9. c. 43). Er übergab das directorium des Schlesischen Krieges seinem Herren Sohn Carolo, nachgehends König in Böhmen und erwählten Römischen Kayser. Der König sollte von Hertzog Nicolaus zu Münsterberg die Stadt Frankenstein kaufen, und von darsau desto leichter dem Hertzog Boleslaw II. den Zaum anwerfen (Curiae, D. Landes Schlesien Besch. I. Th.). Zresztą przyznają „Hertzog Boleslaw II. regierte seine Fürstenthümer Hö hst Löblich“ (Fr. Luca Fürst-S. S. 1380). Po śmierci Boleslawa

